

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 6. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30-.-

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petlitrska 30 vin., pogojen prostor, postana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premo frankirana pisma se ne sprejemajo.
Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 605.

V Ljubljani, v petek dne 13. junija 1913.

Leto III.

Izza balkanske vojne.

Belgrad, 7. junija.

Imamo li že balkansko vojno za seboj? To je moreče vprašanje, ki navdaja vse prijatelje miru in svobodnega razvoja balkanskih narodov s strahom in grozo. Končana je vojna s Turčijo, ki je bila polna krvi, strašnejša od marsikaterih vojn, v kateri nastopajo mnogo večje armade. Grozi pa zdaj nekaj hujšega, in če bi šlo po željah zavajevalnih strank, katerim je vsled zmag nad Turki silno zrastle greben, bi že danes večerajšnji zavezniki marširali drug proti drugemu ter poškrbali ves Balkan z bratovsko krvjo.

Toča ogorčenja je padala po socialistih balkanskih držav, ko so se drznili kritizirati politiko, iz katere se je izcimila vojna s Turčijo. Bilo je podlih podtikanj, na katere se nišmo ozirali, bilo je pa tudi argumentov navidezne plemenitosti, s katerimi so nas hoteli ugnati v kozji rog in diskreditirati pred narodom. Dejali so, da se balkanska vojna v svojem bistvu razlikuje od obligatnih vojn, pri katerih gre za rop in za velike sejmarške profite. Zakaj balkanska vojna je bila vojna za svobodo.

V tej trditvi je bila drobtina resnice. S stališča srbskega, bolgarskega in grškega prebivalstva v stari Turčiji je bila to revolucija zatiranih krščanskih prebivalcev proti uničevalnemu gospodstvu Turčije: celo za Arnavte, ki so se bojevali proti zaveznikom in četašem, je imela vojna tak pomen. Ali večina prebivalstva v Macedoniji in Traciji, v Epiru in Albaniji ni vajena politično diferencirati. Videla je to, kar je sama hotela, ne pa tega, kar se resnično godi. Vladam in dinastijam balkanskih držav ni šlo za osvoboditev svojih rojakov, temveč za osvojevanje, za povečanje svoje moči. Temu neizrečenemu namenu je bilo hrepenenje turških kristjanov po svobodi izvrstna pretveza: z njo so dinastije, ki pri demokratičnem balkanskem ljudstvu ne štejejo kdovekaj, utrdile svoje stališče in povečale svojo po evropskih vzorih koprnečo silo. Balkanska vojna je zaradi svobode postala popularna.

Laško bi bilo na podlagi gospodarskih zakonov dokazati, da je ta svoboda utopija. Gospodarske svobode, tega neizogibnega pogoja vsake svobode, tudi balkanska vojna ni prinesla in je ni mogla prinesiti. Nedvomno pa bi bila politična preuredba na Balkanu lahko prinesla veliko boljšanja, če bi bil namen osvoboditve pri vladajočih resničen.

Ali mir s Turčijo nam razkriva gola dejstva: Medtem ko so narodom govorili o svo-

bodi, so mislili na pomnožitev svoje oblasti. Tako so nastali spori med zavezniki in prišlo je tako daleč, da si oni, ki so še pred kratkim stali v enem taboru in skupaj krvavili, vzajemno žugajo s krvavo vojno.

Ne glede na razredno stališče, le z ozirom na pogoje kapitalistične družbe bi bila balkanska zveza najvažnejši faktor balkanske svobode. V tej zvezi, ki bi morala na zunaj nastopati kot celota, bi bilo povsem brezpomembno, če pripade to ali ono mesto, ta ali oni košček zemlje srbski, bolgarski ali grški državi. Tudi meje Albanije bi bile povsem irelevantne, če bi znala zveza razširiti svoj delokrog po vsem ozemlju, ki ji je odkazano po prirodi, to se pravi po vsem Balkanu. Odločevalo bi dejstvo, da pripadejo vsi kraji zvezi. Taka zveza, postavljena na demokratično podlago, bi zagotavljala Balkanu največjo v kapitalističnih razmerah mogočo samostojnost. To bi bila »svoboda«.

Na mejah Srbije, Bolgarske in Grške pa štrle bajoneti, pripravljene, da se vsak hip zabodejo v bratska trupla. Zakaj dinastijam in njih vladam ne gre za svobodo narodov. Petar, Ferdinand, Nikola, Konstantin hočejo biti veliki vsak zase. In kdor bo veličanstvo v Albaniji, bo hotel isto. Zaradi tega ne smejo balkanski narodi priti skupaj. Zaradi tega se tudi ne smejo otresti tujeja odušstva. Namesto da bi se Balkan izza vojne postavil na svoje noge, spravljajo dinastije posamezne države v novo odvisnost od evropskih velesil in njih različnih skupin.

To je resnica o balkanski vojni, katero so izvojevali narodi — ne zase, temveč za svoje gospodarje. Zakaj mase teh narodov še niso dovolj zbuje in ne vidijo jasno velikanske razlike med svojimi interesi in med interesi svojih gospodarjev. Vojna, ki je imela prelepe okraske, je učinkovala kakor sladka strupena pišča; v opojnosti so zaspala balkanski narodom prirojena demokratična čustva. Zveneti sablje jih hipnotizira, soldateska, ki si je pridobila doslej neznan vpliv, ji sugerira svoje krvavo mišljenje. Od osvoboditve balkanskih narodov smo bolj oddaljeni kakor pred vojno.

Socialisti na Balkanu imajo veliko nalogo, da premagajo to hipnozo in privedejo narode zopet do njih pravega, ne ubitega, pač pa potlačene demokratičnega mišljenja. Zdaj delajo za svoje gospodarje. Oni pa jim bodo sami pokazali, da morajo narodi delati sami zase.

Sumadinac.

Kmetijska šola na Grmu.

Dr. Slanc.

II.

Razvoj evropskega šolstva.

Zgodovina razvoja šolstva v Evropi je najzanimivejša vse zgodovine, zgodovina je razvoj duševnih sil človeštva v Evropi, zgodovina velikanskih naporov človeka do spoznanja sil in bojev za svobodo duha in telesno svobodo vseh ljudi proti gospodi, ki hoče človeški duh in telo držati v tlakarstvu. Tu nahajamo, da so stari Grki, Rimljani izraževali posameznika za službo države, srednji vek za službo cerkve in pokornost ljudi napram baje od Boga postavljenim tlakarjskim gospodi in največji čas izgaja in izobrazuje človeka za samega sebe. Navedeni stari narodi so živeli od dela svojih sužnjev in svobodnega državljanstva najvišja dolžnost je bila, da se za vojno in za izdrževanje nadvlade neke minoritete izgaja. V srednjem veku je meročajna cerkev. Ta izgaja na kmetijski ljudi za tlakarjsko organizacijo in pokorščino v njej, kmetijska mladina se prepaja z verskimi nauki, se odteguje od sveta, se pripravlja za neko nepoznato življenje onstran groba. V novejšem času ki se začne v Evropi z angleško-nemško reformacijo v 15. 16. stoletju, se država osvoboduje od cerkvene oblasti in v bojih države s cerkvijo in z njenimi gospodarskimi pomočniki se osvoboduje posamezen človek, država ne strpi družih držav v svoji organizaciji in novejši človek se neče dati do kosti izčrpati in se izgaja in izobrazuje do svobodne osebnosti. Izobrazba novejšega človeka stremi v Evropi za tem, da postane človek svobodno bitje, ki se vlada s svojo pametjo sam. Dokler cerkev prevladuje, je šola v njenih rokah in skrbi le za izgojo klerikov; laiki ne prihajajo dosti čez molitveno očenaša. Cerkev prireja šole za svoje uslužbence. V njih se uči pokornost proti cerkvi, učence se sme gibati le v ozkih mejah češčenja duhovništva in posvetne oblasti, katero je ta duhovnik trpel zraven sebe; človek se je vadił v češčenju boga in v zvestobi njemu. Veronauk je glavni učni predmet; na pamet učiti, ne preiskavati, ne protiviti se nerazumljivemu cerkvenemu nauku, je glavni način šolanja v srednjem veku.

V 12. stoletju sta se meščanski trgovec in rokodelce učvrstila in ustvarjala svoje šole. V teh se začne že opozicija proti šolam cerkve, že nastajajo vseučilišča, ki hočejo rešiti svoje učence učenja cerkvenega nauka. Potreben je bil vsem delavcem nauk navadnih znanosti: branja, pisanja, računjenja in v delu rokodelca

so se zasledovali prirodoslovni nauki, potovanje trgovca po vsem znanem svetu je širil duševni obzor. Šolstvo meščanov izgaja za življenje na zemlji, pa pride v opozicijo s cerkvenimi šolami in mora priti, ker zasleduje spoznanje prirode, nje postane, nje življenje, ki najde povsod cerkvene nauke in cerkveno prevlado na poti. Ta boj se vodi brezobzirno, boj proti cerkvenim naukom v šoli in v drugem življenju zahteva milijone žrtve, cerkev si ne da zlahka iztrgati svoje prevlade, na drugi strani se brezobzirno zameta, kar je bilo enkrat sveto vsem. Meščanski učitelji so sčasom jemali izobrazovalne snovi tudi iz starih knjževnosti, katere so mnogi prepisavali, nevedoč, da ohranjajo ž njimi močna sredstva proti svoji cerkvi. Renesanco imenujejo zgodovinarji stremljenje po izobrazbenosti te dobe. Dotični ljudje stremijo po svobodi človeka, po osvoboditvi od starih naukov cerkve; pamet naj vlada, ne pa avtoriteta nekaterih, pamet naj poišče vzroke vsega življenja. In ljudje spoznajo, da je življenje kaj vredno, njih upi na večnost se manjšajo, ljudje hočejo poiskati že na tem svetu svoje veselje. Vse mora v mestih v šole; šole se demokratizirajo in izgoja mladine postane vseobčna, socialna skrb.

Meščan je s pomočjo mestnih delavcev osvobodil kmeta tlakarstva in ko sta mestno delo in gospodarski prevrat na tlakarjski kmetiji po osvoboditvi kmeta ustvarila industrijo, je postala šola občno izgojevališče tudi za delavce mase fabrik in tudi kmetije. Ako so višje šole prej bile po večjem urejene za izgojo učnjaštva, malega števila učencev, je sedaj smer razvoja šol ta, da vsak stan, vsi ljudje lahko postanejo deležni strokovne in občne omike. In v teh šolah vlada stremljenje, da se izgaja z občno omiko tudi človeka do strokovnjaka, da tako na podlagi občne izobrazbenosti laže pojmuje nauke strokovnih šol, vsaj mladenič lože prihaja do spoznanja naukov svojega obrta, ako ima razgled po vsem znanstvu, vseh vedah. Tudi ženstvo se izgaja česu primerno. Gospodarstvo stroja je revolucioniralo, tudi delo in duševno življenje žene in ta stremi po enaki šolski omiki, kakor fanti, moške. Že v ljudski šoli se začne šola za bodočo obrt in ženska stremi po poduku za kako obrt; ona je resolutna postala in ne mara vodenih juh, ki jih ponuja po večjem reva v odvisnosti od moža. In namesto učenja starih jezikov, kakor od renesance do sedaj, prevladujejo nauki vseh prirodoslovnih ved in s temi združujejo že tudi

začetne šole bodočo strokovno izobrazbo mladine. Realni predmeti imajo že prednost pred stari jezik; tehniške, kmetijske šole stopajo na prvo mesto. Nazorni poduk je spodil iz šole učenje na pamet, v šolah se nahajajo laboratoriji, šole so zdaj tudi vežbališča bodočih strokovnjakov. In te šole so odprte vsem ljudem in s tem omogočajo izobrazbo vseh, posamezni stanovci ne morejo kakor prej kedaj ošabno gle-

dati na analfabeten stan pd seboj; razločki v izobrazbenosti nehavajo, omika ljudi postaja vseobčna. S svojim gospodarstvom si je človek tudi razvil svoje šolstvo, slednje hodi roko v roki s prvim. In zdajšnje gospodarstvo zahteva, da je vsak delavec izobrazben, drugače ne more sodelovati v velikanskem gospodarskem procesu, ki ga kaže zdajšnje delo in življenje. (Dalje prih.)

Krek in Šusteršič.

Napači Kamile Theimerjeve so razkrili dejstvo, ki ni bilo baš novo, četudi so ga znali klerikalci pred svojimi slepo vernimi masami zagrinjati; povedali so, da se gledajo v klerikalni stranki kakor pes in mačka, da so v njej ne le različne, ampak naravnost nasprotno struje, da vztraja vsa strankina disciplina le pod silo terorja in iz razlogov splošnega koritarstva. Med drugim izhaja iz Theimerčinih člankov, da je posebno globok antagonizem med dr. Šusteršičem, mogotcem klerikalne stranke, in dr. Krekom, njenim generalstabsšefom. O razliki političnih nazorov teh dveh mož mi treba iskati dokazov; kadar je Krek zlasti v državnem zboru nastopal brez vrvice, je govoril tako, kakor da sploh ne pripada klerikalni stranki. Seveda ni imel toliko notranje moči, da bi se bil postavil odločno na stališče svojega prepričanja, ampak je bil vedno pripravljen na kompromise, in čim so mu ukazali, je šel zagovarjati strankine grehe, tudi če je prihajal pri tem sam s seboj v nasprotje. Fevdalno Šusteršičevo nagnenje in dr. Kreka kmečko puntarstvo nikakor ne gre v sklad. Iz vsega, kar pripoveduje Theimerjeva iz klerikalne domačije, se pa spoznava, da so segala nasprotja med Krekom in Šusteršičem še vse bolj globoko. Če bi bilo šlo po Krekovem, ne bi bil Šusteršič najbrže nikoli postal kranjski deželni glavar. In da Krek ni bil najljubši sin Šusteršičeve politične familije je tudi verjetno.

Theimerjeva daje podatke o teh rečeh. Ali kdor ni novinec v našem političnem življenju, ni bil nič presenečen, ko je čital povesti o intrigah v klerikalnem taboru. Tembolj pa bo vsakdo presenečen, ako čita — prav sedaj! —

Ljubljana in Kranjsko.

— Ljubljanske in okoliške zaupnike delavskih organizacij vabimo, da se zglaste pri sodrugu Zoretu v petek ob 6. zvečer v Selenburgovi ulici, kjer dobe pojasnila glede agitacije za »Zarjo«.

— Dru. Šusteršiču je izdala »Ljudska Posojilnica« zaupnico, ki ga poziva, naj se ne ozira na napade, naperjene proti njemu. V klerikalni stranki je zdaj sploh vse polno piskrovezov na delu, da zlepijo počeno slovo, zvežejo ugled in pokrpajo zaupanje. Možaki, o katerih je znano, da bi z navdušenjem utopili drug drugega v žlici vode, si kade kakor svetnikom, in zaupnice izhajajo v takih slovesnih oblikah, kakor da slave v stranki same jubileje. Ali izjava »Ljudske Posojilnice« bo napravila v javnosti vse drugačen vtisk, nego ga pričakujejo njeni matađorji, kajti reči, o katerih govori Kamila Theimerjeva, se ne ticejo le dr. Šusteršiča, ampak »Posojilnice« same, ki izdaja takorekoč sama sebi zaupnico. Mi ne vemo, kaj je tej dami znano in kaj lahko dokaže; ali če je zatrčila, da ima dokaze, tedaj bi bila edino prava pot, da bi ji dali priliko za javno demonstracijo teh dokazov. Če se ji ta poizkus pone sreči, tem bolj je za »Ljudsko Posojilnico«. Če se ji prepriči možnost dokaza, se pa ne odvrne sum, ki so ga porodili njeni članki. Javen zavod ni filozof, ki lahko z etičnega stališča prezira insolte in očitanja. Theimerični članki prezira insolte in očitanja. Theimerični članki treba jasnosti, ne pa častnih izjav.

— Dr. Triller je odložil vse mandate od deželnega odborništva do zaupniških mest v svoji stranki. S tem je njegova afera za javnost rešena in nadaljno besedo ima liberalna stranka. Ni ena stvar je zdaj, kakšno stališče zavzame napram resignaciji svojega člana in kaj hoče ukreniti za bodočnost. Tudi z vprašanjem, če je bilo potrebno, da je dobila afera tak obseg, bi se pravzaprav morali baviti liberalci sami, ki zdaj v svoji togoti zmerjajo na vse strani in kažejo kakor mladoturki vpricho sovražnika strastno svoje notranje slabosti. Kajti če je Trillerjeva afera napravila v javnosti toliko prahu, da se je v njem popolnoma skrila afera klerikalne stranke, so to zakrivali liberalci sami; in če v takih resnih momentih ne morejo zakriti svojih domačih sporov, nismo mi za to odgovorni. Ko je prišlo Trillerjevo ponesečno glasovanje v javnosti, bi bila stranka lahko takoj storila, kar je bilo treba storiti, pa bi bilo te afeze takoj konec; in stranka bi bila to gotovo storila, če bi ji bilo resno do boja proti klerikalizmu. Namesto tega so začeli mladini in sta-

rimi mlati drug po drugem in so dali domačemu svetu razvedrilno sliko svoje familiarne nesloge, ob kateri se je klerikalcem zasmajalo srce, češ kdo se bo zdaj brigal za naš škandal, ko odvlačijo liberalci sami vso pozornost od njega! Za nas je vsa ta afera poučna zaradi tega, ker nam kaže, da liberalizem res nima več življenja. Tudi če ne bi dr. Tavčar javno pripovedoval, da se seštejejo delovne moči liberalne stranke na prvih ene roke in da sam Bog ve, kdo bo namestil dr. Trillerja, bi bila ta epizoda pokazala, da od liberalne stranke ni več pričakovati nove dobe na Slovenskem. Triller je padel — nemara je bil res mehkejši, nego je dobro v političnem boju — ali za njim ne prihaja nič boljšega; v tem ima dr. Tavčar prav. Upanje, da se bo z liberalno silo porušil klerikalni sistem, plava torej po vodi. Treba je novih potov, ki drže preko liberalizma. Če ni šlo z njim, mora iti brez njega.

— Sodruzi pevci! Združene ljubljanske strokovne organizacije bodo ustanovile pevski zbor. Vse sodruge pevce in one, ki imajo veselje do petja, vabimo, da pridejo v torek 17. junija ob 8. zvečer v društvene prostore v Selenburgovo ulico št. 6/II., kjer bo prva pevška vaja. Kamorkoli pogledamo po naših slovenskih krajih, vidimo, da si zavedno delavstvo ustanavlja pevške zборе tako v Trziču, Trbovljah, Hrastniku, Idriji, Trstu, Nabrežini itd., le ljubljansko delavstvo je doslej še brez čvrstega zbora. Častna dolžnost vsakega sodruge pevca, mladega ali pa starega, bodi, da pristopi pevskemu zboru. Petje bo poučeval po dvakrat na teden — v torek in sredo — naš preizkušeni pevovodja sodrug P. Balog, ki z največjim uspehom poučuje sodruge v Trziču, Trbovljah in Hrastniku.

— Organizacijam v vednost! Trnovsko-krajska krajevska organizacija priredi v nedeljo 6. julija veselico pri Steinerju in prosi vse druge organizacije, da na ta dan ne prirejajo veselice, temveč da prilite med trnovsko-krajske sodruge, ki bodo preskrbeli kar najraznovrstnejšo zabavo.

— »Prosvetno« delovanje klerikalnih društev. Prijatelj našega lista iz Šmartna ob Savi nam piše: Naši klerikalci so ustanovili v Šmartnu podružnico klerikalnega »prosvetnega« društva »šentpeterskega predmestja, dalje odsek »Orlov« in zaradi simetrije k »Orlom« še Marijino družbo. Vsa tri društva so imela društveno sobo v hiši Voverkovi. V društveni sobi so imeli »Orli« tudi telovadnico in Marijine device so pridno zahajale k telovadbi. Pretečeni teden pa naenkrat začujejo Voverkovi sode-

Danteja božanstvena komedija „Pekel“

Ta največji kinematografski senzacionalni umotvor se bo predvajal samo 4 dni. Od danes do ponedeljka 16. junija v »KINO IDEAL«. Zvišane cene vsled visokih nabavnih stroškov. Predstave 3-4¹/₂, 4¹/₂-6, 6-7¹/₂, 7¹/₂-9, 9-10¹/₂. Zadnje predstave na prostem. Solskim otrokom dostop ni dovoljen!

Kino-Ideal

Kino-Ideal

grozno ropotanje in ko prihitje na cesto, vidijo, kako stari Voverk, cerkveni ključar, zvest katoliški mož, meče na cesto telovadno orodje »Orlov«, mize, stole etc. Na vprašanje sosedov, zakaj da to dela, pove ves razkačen, da je njegovo »Orlo« in Marijino devico P. »prosvetno delo« za klerikalizem tako razvnelo, da je P. sedaj v drugem stanu. Rabil je za »delovanje« mladeničev in deklet, ki so se shajali v društveni sobi, tako krepek izraz, da ga ne morem tukaj ponoviti. Tudi gostilničar pri »Kebru«, kjer so se shajali »Orli« in člani prosvetnega društva, je pometal vse stvari, ki so bile last klerikalnih društev, na cesto, češ, da noče imeti ničesar več z njimi opraviti, ker so mu odgnali vse druge goste.

— **Za »Zenski List«.** Neimenovani v vi-narni Kham je daroval 4 K za 5 naročin »Zenskega lista« do novega leta, ki naj se pošlji revnim ženam.

— **Javen shod v Zagorju.** V nedeljo, 15. junija, bo v Zagorju ob dveh popoldne v Mihelčičevi dvorani javen shod z dnevnim redom: »Ali je v interesu ženstva, da se socialno demokratska stranka ugodno razvija.« Na shodu poročča sodružica Kristanova iz Ljubljane. Sodružice in sodruzi, udeležite se shoda v kar največjem številu.

— **Dunajsko slovensko dijaštvo** brez razlike strank in struj priredi v soboto dne 16. t. m. ob 8. zvečer v prostorih restavracije Schwarzspanierhof, IX., Schwarspanierstraße, javen shod, na katerem se hoče pogovoriti o možno-stih izboljšani slovenskega dijaškega podpovištvu. Dnevni red: 1. a) referat o nameravani akciji za izboljšanje naših gmočnih razmer na Dunaju (referira med. Ambrožič), b) o nameravani skupni dijaški počitniški akciji v prid naših podpornih društev (referira iur. Lemež); 2. resolucije k prvi točki; 3. razgovor; 4. volitev izvršilnega odbora s funkcijsko dobo do je-seni; 5. slučajnosti. Dolžnost vsakega dunaj-skega slovenskega dijača, ki se zanima za gmočno vprašanje dijaštva, je, da se shoda ude-leži. Vabimo pa na shod tudi vse druge dunaj-ske Slovence, ki jim je do ublažitve revščine slovenskega dijaštva.

— **Pevski zbor »Glasbene Matice v Ljub-ljani«** priredi v nedeljo dne 15. t. m. popoldanski izlet v Škofjokloko. Večina udeležencev se od-pelje z izletnim vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 1.20 pop. Priporočajo se pa tudi jutranje partije. Glavni sestanek ob pol treh v Vincarjih gostilna Kalan. Člani pevskega zbora, ki niso bili na sestanku dne 11. t. m. se tem potom ob-veščajo o zborovih prireditvi. Prijatelji zbora do-bro došli.

— **Umrli so v Ljubljani:** Alfonz grof Auersperg, c. in kr. linijski poročnik v pok. in bišni posestnik, 71 let, Barvarska steza 6. — Ivan Janežič, natakara, 26 let.

— **Dantejeva nebeska komedija »Pekel«** se predvaja danes do ponedeljka v kino »Idealu«. Predstave vsak dan ob 3., 4.1/2, 6., 7.1/2, 9. Pred-protaja vstopnic jutraj od pol 11, do 12. — O tej velikanski sliki piše »Arbeiterzeitung« sle-dede: Kinematograf si je osvojil svet in marsi-ki katero gledališče Nemčije in drugih držav se je moralo vdati napredovanju kinematografa in mu odstopiti prvenstvo. Sloviti pesniki pišejo le za kino in svetovnoznan umetniki-igranci služijo le njemu. Od navadnega filma povzpele so se žive slike do umetnosti. To smo videli včeraj, ko se je v Elitekino, Wollzeile, pred povabljenim občinstvom predvajala Dantejeva »Nebeska komedija«. Krasen film, za katerega izvršitev je Milanska filmska družba potrebo-vala nad dve leti, predvajal se je poldrugo uro pred neutrudljivimi očmi gledalcev. Potovanje Danteja v družbi Virgila po deželi groze in strahu videli smo v krasnih slikah, ena lepša od druge, deloma v pogorju, deloma na vulkanskih tleh Italije. Kazni »grešnikov«, kakor jih je Dante videl v pesniškem snu in kakor jih opeva v svojih verzih, ožive v kinematografu, kateri nam kaže kako se prilinjenci, oderuhi, skop-puhi, lažnjivci itd. pokore v podzemlju, ki ga je iznašla Dantejeva fantazija. Dantejevo poto-vanje po podzemlju kaže nam kinematograf v kakih 60 tehnično dovršenih posnetkih. Veliko dela in truda je stal ta film in mnogo sodelova-teljev se je moralo pridobiti. A sedaj je delo popolno ter se bo predvajalo tudi na Dunaju. Kakor vsi italijanski umetniški filmi je tudi ta moistrsko insceniran. Četudi večina občinstva premalo pozna »Danteja«, je vendar odobra-vati, da se omogoči vpogled v eno največjih pesnitev tudi širšim krogom.

Ildrija.

— **Javna diskusija** za člane združenih or-ganizacij v Ildriji se vrši v soboto dne 13. t. m. kot običajno v društvenih prostorih.

— **Svoje prostore** izpreme naše delav-ske organizacije konec meseca junija t. l. (Vse organizacije bodo imele svoje lokale v hiši občnega konsumnega društva v Ildriji poleg pi-sarne. Čim tesnejša koncentracija, tem boljši za organizacije v vsakem oziru.

Javen rudarski shod.

Ildrijska podružnica »Unije avstrijskih ru-darjev« je priredila v nedeljo dne 8. t. m. shod, ki je sijajno uspel. Velikanski prostori nekda-šnjega rudniškega gledališča so bili skoraj polni. Načelnik podružnice sodrug Leopold Alič je otvoril shod ob 9. dopolne z lepim pozdravom ter podelil besedo prvemu poročevalcu, so-drug J. Stravnu, ki je omenil najprej zgodo-vino bojev idrijskega delavstva. Na podlagi statistike delavskih plač v letih 1893 in 1900, ki so se začeli boji, in v letih 1911 in 1912/13 po starem in po novem plačilnem pravilniku konstatira, da so se temeljne plače in pokojnine idrijskih delavcev od leta 1893 do 1913 za dve-tre-črti zvišale. Akordni zaslužki, kakor kaže uradna statistika, pa niso v tem času nič več kot za 80 vin, povprečno napredovali. Treba je torej enotnega in vztrajnega dela, da se po-pravilo krivice novega plačilnega pravilnika, ki obstoje glavno v tem, da niso delavci srednje

starosti pravilno uvrščeni v plačilne stopinje, ter v tem, da akordi niso napredovali vzpo-redno z naraščajočo draginjo. Zato predlaga v imenu delavske komisije sledečo resolucijo: Delavci c. kr. eraričnega rudnika v Ildriji, zbrani na javnem shodu dne 8. junija 1913, prosijo vi-soko c. kr. ministrstvo za javna dela, naj blago-voli želeje idrijskega delavstva izpolniti: 1. Da vse one delavce, kateri niso po svojih službenih letih v stopinje sedanjega plačilnika pravilno uvrščeni, takoj uvrsti, da bo vsak, tudi ne-oženjen delavec, po 27 službenih letih vstopil v plačilni II. stopinja V., s temeljno plačo K 3-80. — 2. Da se c. kr. enakemu delu pridelo-ju delavci enakih plačilnih stopinj, kajti delavec s plačo nižje stopinje ne sme zaslužiti manj kot tovariš, če delata skupaj. — 3. Da se akordi tako regulirajo, da bo vsak delavec, ki ima akordno delo, zaslužil najmanj 25% nad nor-malnim štihom. — 4. Da se glavno ometanje v žgalnici upelje na šest ur s plačo v kamnu K 5-50, zunaj pa K 4-50 brez razlike plačilne stopinje delavcev. Ponavljajno ometanje naj se vrši na osem ur z enako plačo kot glavno ome-tanje. — 5. Da se pomanjkanje delavskih stanovanj omeji, naj se zida v to svrhu vsako leto najmanj po ena delavska hiša. — 6. Shod po-zivlje vse pri c. kr. eraričnem rudniku zapo-slene delavce, da pristopijo k svoji stanovski strokovni organizaciji »Uniji avstrijskih rudar-jev«. — K resoluciji se oglašajo rudar Franc Pivk z namenom, kakor je to njegova stara navada, da bi skali edinstvo, Sodrug Stravs pa je ne-jegove nepremišljene trditve tako teme-ljito zavrnil, da je Pivka minula vsa korajža. Sploh pa je prav malo manjkalo, da ga niso zborovali postavili in vroče dopoldansko solnce izven zborovalne dvorane. Janez Kavčič je v imenu klerikalne stranke za resolucijo, le namesto zvišanja akorda je za družinske do-klade. Predsednik sodrug Alič pojasni, da je resolucija dovolj obširna in ne zahteva stvari, ki bi ne bile izvedljive. Sodrug Stravs pojasni, da dokler je akord, se mora tudi na akordu za-služiti, kajti prav nič ne pomagajo družinske doklade, če se pa pri akordnem delu lahko del-avec odzamejo. Nato je bila resolucija soglasno sprejeta. Drugi poročevalac, sodrug J. Tokan iz Ljubljane, je poročal obširno o uspe-hih in o vzrokih neuspehov rudarskih bojev po raznih krajih. Krščansko socialne organizacije, osnovane za rudarje v pruski Šleziji, v rurskem revirju in Nemčiji in prav tako tudi pri nas, so bile v slučaju resnega boja (stavke) vedno ob strani kapitalistov proti delavcem. Organizacije delavcev naj bodo mednarodne in medverske, ker je tudi kapitalizem mednarodni in med-verski. Ildrijskemu delavcu škoduje, da njegov akordni zaslužek ne napreduje, ne napreduje pa zato, ker je delavstvo prenehalo prehitro s svojim bojem, ker se noče organizirati tako kot bi bilo potrebno. Priporočajo pristop v organiza-cijo, ako hočejo rudarji doseči zahteve današ-nje resolucije. Nato je načelnik sodrug Alič za-ključil shod ob 11. dopolne. — Po shodu so nabrali zborovalci za pogorelca Janeza Tu-šarja iz Srednje Kanomlje K 31-43. Hvala da-rovalcem!

Stajersko.

— **Že zopet epidemična bolezen v Trbov-ljah.** Ni še prenehaj legar v Trbovljah, še vedno se ponavljajo novi slučajji legarja med rudarji — že se je pojavila nova epidemična bolezen — škrlatinka. Razširila se je že tako močno, da so morali zapreti šole. Prav nič se ne čudimo, da so pri nas tako pogoste epidemične bolezni, čudimo se le, da niso še bolj pogoste, ker stan-ovanje trboveljskih rudarjev so prava semeniš-ča za najraznovrstnejše bacile in pomanjkanje dobre pitne vode tudi pripomore, da nastajajo nalezljive bolezni druga za drugo. Delavci v ja-mah gase svojo žej z vodo, ki stoji navadno po več dni v umazanih lesenih posodah in po-se-de se očistijo le enkrat na teden. V delavskih kolonijah morajo žene izpirati sočivje z vodo, ki jo zajemajo iz jarkov, ker druge nimajo. Vse prošnje in pritožbe delavstva so zaman, trbo-veljska izkoriščevalna družba ostaja trdovratna in vse delavske zahteve po odpomoči so bob ob steno. S svojim brezobzirnim postopanjem bo pripravila družba Trbovlje tako daleč — če se ne ganejo merodajne oblasti — da bodo Trbovlje skoz in skoz okužene in da se bodo najstrahotnejše bolezni za vedno vgnezdile v naš kraj. Trboveljsko delavstvo, ki je vsled epi-demičnih bolezni v vedni nevarnosti in ki trpi vsled teh neznosnih razmer nezmerno, pozivlja tem potom kar najresnejše vse merodajne oblasti, da z vsimi dopustnimi sredstvi opo-zore trboveljsko premogokopno družbo, da je njena dolžnost, preskrbeti delavstvu svežo in zdravo pitno vodo v rovih in izven rovov. Čisto vodo za domačo uporabo v delavskih kolonijah in da izpremeni semenišča za bacile v člove-ška stanovanja! — Dalje pozivljajo organi-zirani trboveljski rudarji svoje neorganizirane tovariše v tej resni uri, da se organizirajo, da si potom organizacije pribore izkoriščani ru-darji vsaj nekoliko boljše mezde in življenske razmere. Proti ošabni trboveljski družbi mo-ramo nastopiti vsi!

— **Hrastnik.** V nedeljo 15. junija praznuje pevsko društvo steklarjev 5letnico svojega ob-stanka. V ta namen priredi veselico na prostem pred gostilno gospoda Dernovška. Spored slavnosti je: 1. ob pol dveh prihod sodrugov pevcev iz Celja in Maribora; ob dveh pričetek veselice, pri kateri nastopi najprej pevski zbor steklarjev, nato pa rudarska pevška zbor iz Hrastnika in Trbovelj, Petje vseh treh zborov vodi sodrug Balog. 2. Kegljanje na dobitke. (Dobitki so: velik koštrun, kozlič, več zajcev in petelinov). 3. Ples na prostem. Pri veselici bo sodelovala rudarska godba iz Hrastnika. Vstopnina je 30 vinarjev. — Sodrug! Dolžnost vsakega hrastniškega delavca je, da se udeleži te slavnosti. Sodrug steklarji so že nešteterokrat pokazali svojo solidarnost s hrastniškimi ru-darji ter so se vedno udeleževali naših prire-ditev. Zato je dolžnost rudarjev, da obiščejo

priređitev sodrugov steklarjev. V nedeljo naj ne manjka noben zaveden rudar na veselici.

Goriško.

— **Sempolajskim sodrugom** naznanjo pri-pravljajni odbor podružnice splošne »Vse-zveze »Vzajemnost« v Št. Polahu, da se vrši v nedeljo 15. t. m. dopolne ob 10 (in ne ob pol 4. popolne, kakor je bilo prvotno naznanjeno!) v prostorih »Osmice« g. Iv. Kosmina ustanovni občni zbor podružnice »Vzajemnosti« s sledečim dnevnim redom: 1. nagovor pripravljalnega od-bora; 2. vpisovanje novih članov; 3. volitev predsednika in odbora; 4. slučajnosti. Sodrug! Agitirajte za častno udeležbo in za pristop k naši kulturni organizaciji; dolžnost vsakega sodruga je, da postane član »Vzajemnosti«. — Pripravljajni odbor.

— **Članom nabrežinske podružnice splošne delavske zveze »Vzajemnost«** naznanjamo, da začnemo z izposojevanjem knjig v nedeljo 15. t. m. ob 9. do 12. dop. Knjižnica je pri so-drugu Jagriču. Knjige se bodo razposojevale vsako nedeljo; tudi se lahko tam obenem pla-čuje članarima.

Trst.

— **Za tiskovni sklad »Zarje«.** V tiskovni sklad »Zarje« so prispevali sodruzi iz Trsta: Josip Kopač 10 K, Avgust Novak 2 K, Šusmelj po Pitoniju 20 K, Josip Podgornik 2 K, Josip Petejan 5 kron! — Hvala lepa darovalcem! Naj jim sledijo še drugi!

Občinske volitve v Trstu.

Izid ožjih volitev.

Trst, 12. junija.

Danes so se vršile ožje volitve v I. mest-nem volilnem okraju med socialnim demokra-tom in italijanskim nacionalcem; v III. med slovenskima in italijanskima nacionalcema; v IV. tudi med slovenskimi in italijanskimi nacio-nalci; v VI. med socialisti in ital. nacionalci; v II. okoličanskem med socialnim demokratom in slovenskim nacionalcem. Volitve se je pričela ob 7. zjutraj in je bila ob 1. popolne že povsod zaključena. Pri mnogih volilnih sekcijah je pri-šlo do spora in pretepa med socialnimi demo-krali in italijanskimi nacionalističnimi moreti, ki so hoteli voliti za druge volilce in separtiti, kakor je njihova stara navada. Izid ožjih voli-tev je sledeči:

Prvi volilni okraj v mestu:

Nicolao, socialni demokrat	728 glasov
Braidotti, ital. nacionalec	598 »

Izvoljen Jakob Nicolao, socialni demokrat.

Tretji volilni okraj v mestu:

Rybač, slov. nacionalec	670 glasov
Slavik, »	666 »
Arh, ital. »	314 »
Bonetti, ital. »	314 »

Izvoljena Karl Arch in Alojz Bonetti, ital. nacionalca.

Četrti volilni okraj v mestu:

Kravos, slov. nacionalec	956 glasov
Muha, »	953 »
Cerne, »	963 »
Aro, ital. »	1445 »
Trojer ital. »	1453 »
Gherbetz, ital. nacionalec	1456 »

Izvoljeni Angelo Aro, Luigi Trojer in Maks Gherbetz, ital. nacionalci.

Šesti volilni okraj v mestu:

Socialni demokrate	2269 glasov
Ital. nacionalci	1327 »

Izvoljeni Ezio Chiussi, Arhangelj Dolf-Sotta, Valentin Pittoni in Edmund Puecher, so-cialni demokrate.

Drugi okoličanski volilni okraj:

	Kopač	Pertot
Šola pri Sv. Ivanu	177 glasov,	238
Sekcija v ulici R. Sanzio	192 »	127
Ital. šola pri Sv. Ivanu	45 »	295
Gostilna Padovan Katinara	8 »	145
Sekcija v ulici F. Severo	107 »	105
Gostilna Nichetto v Rocolu	133 »	190
Sekcija P. P. Vergerio	156 »	177
Skupaj	818 glasov	1277

Izvoljen dr. Just Pertot, slovenski nacio-nalec.

Iz teh podatkov je razvidno, da so zmagali ital. nacionalci v III. mestnem volilnem okraju za borno število 144 glasov večine. Sodrug Kopač je v okolici zopet znatno pomnožil številu glasov od prve volitve. Jasneje je bolj in bolj, da se socialistična ideja po okolici širi in da se bliža z velikimi koraki čas, ko bo tudi okolica zastopana v mestnem svetu po delavskem soci- alno demokratičnem svetovalcu. Da se to zgodi, je ležeče na nas vseh. In ako bomo vsi nada-ljevali delo, ki smo ga pričeli in deloma izvršili se bomo uspeha tudi kmalu veselili. Pripo-vedka, ki so jo in jo še vsiljujejo našemu ljud-stvu duševni reveži, češ, da niso Slovenci še zreli za socialno demokracijo, je prazna laž. Tudi način agitacije, ki so ga doslej rabili proti nam slovenski nacionalci, se je izjalovil. Proti nam slovenski nacionalci, se je izjalovil. Proti vsem lažem, ki prihajajo iz Narodnega doma, proti vsemu obrekovanju po listih in shodih, gremo v okolici naprej, polagoma, toda sigurno. Naj velja ta naš prvi uspeh v okolici v navdu-šenje našim sodrugom, katere želimo imeti vedno poleg sebe pri delu, ki je edino sposobno vrniti ljudstvu, kar je ljudskega. Nekaj je pa, česar so se morali sodrug naučiti od teh voli-tev in sicer to, da se moramo bojevati proti nasprotniku brez pardona in da se volitev ne iz-vrši dobro, ako se dela le par dni pred volit-vami Vedno, vsak dan morajo biti sodrugj-stranki na razpolago. To naj store, da pojde tudi v mestu bolje.

Takoj, ko je bil znan izid volitev, so upri-zorili italijanski nacionalci malo demonstracijo, v kateri pa ni bilo nobenega navdušenja, ki spremlja demonstracije zmagovalcev. Vedeli so pač, da so v ožji volitvi s slovenskimi nacio-nalci zmagali oni. Toda čutili so morali, da je ta zmaga bolj Pirova zmaga, podobna bolj porazu. Demonstracije so obšli nekatere glavne ulice in jih je kmalu policija razkropila. Drugače je po mestu mirno in ne kaže, sedaj ko vam to javljamo, da se bliža kaj posebnega.

Volilcem tretjega volilnega razreda pripo-ročamo, naj prihranijo volilne legitimacije za slučajne ožje volitve.

Umor Mahmud Ševketa.

Političen atentat.

Carigrad, 13. V vladnih krogih ne dvomijo, da je imel atentat na velikega vezirja Mahmud Ševketa političen povod. Glavne krivce iščejo v krogih princa Sabah Edina, ki so že davno snovali zaroto proti mladoturkom.

Izjemno stanje v Carigradu.

Carigrad, 13. V mestu vlada pravo izjemno stanje. Vlada se boji novih atentatov. Takoj po smrti Mahmud Ševketa je policija izvršila celo vrsto hišnih preiskav, ki so se nadaljevala tudi po noči, zlasti pri častnikih, ki pripadajo volja-ški ligi. Po ulicah korakajo patrolje, vojaštvo je konsignirano. Od 10. zvečer je vsak promet po ulicah prepovedan.

Novi veliki vezir.

Carigrad, 12. Sultan je imenoval ministra za zunanje zadeve princa Said Halim pašo za velikega vezirja. Ostali ministri so pridržali svoje službe.

Deset strelcov.

Carigrad, 13. Proti Mahmud Ševketu je bilo oddanih deset strelcov. Ševket je bil zadet v glavo in srce, njegov adjutant v trebuh, sluga pa v levo ramo. Drugi častnik pravi, da je bil napadalec dobro oblečen in da bi ga takoj spoznal.

Kaj pravijo priče.

Carigrad, 13. Policist, ki je videl atentat, pripoveduje, da sta takoj po prvem strelu šofer in sluga skočila na tla, adjutant pa je pohitel proti vojnemu ministru, da bi poklical vo-jake. Ta hip je priskočil človek, ki je menda oddal prvi strel, pa je še parkrat ustrelil proti avtomobilu. Vse se je zgodilo v par sekundah. V splošni zmešnjavi se je odstranil človek, ki je šepal. Pravijo, da je Topal Tefvik od rojstva šepav. Druge priče pripovedujejo, da sta hotela veliki vezir in adjutant odgovoriti na strele, da pa adjutant ni mogel dovolj hitro potegniti re- volverja iz torbice. Atentat je povzročil med številnimi gosti bližnjih kavarn veliko paniko.

ZAROTA.

Carigrad, 13. Vlada je dobila že pred več tedni zaupno naznanilo, da je neka tajna druž-ba pod imenom »Odbor za narodno obrambo i za reforme« najela plačane ljudi za teroristične akte zoper mladoturške voditelje. Tema odboru so pripadali zlasti častniki vojaške lige. Polkovnika Sadika, ki je pobegnil v Egipt, in bivšega majorja Ferida smatrajo za kolovodje. Tudi princ Sabah Edin je nekaj časa pripadal tajni družbi, ki je hotela strmoglaviti mladotur-ške voditelje in ki je izvršila koncem februarja puč, ob katerem so bili kompromitirani Valid Edin, nekateri visoki funkcionarji in odlični Arabci. Zarotniki so nameravali tudi odstaviti sultana.

Kaj pravi adjutant.

Carigrad, 13. Adjutant Ekref beg pripove-duje o atentatu: Ko smo se peljali preko Bija-dozovega trga, sem zaslišal pok, kateremu ni-sem pripisoval pomena. Nenadoma se je veliki vezir sklonil. Hotel sem ga ujeti z rokama in tedaj šele sem opazil, da ima ves krvav obraz. Ker je tisti hip počilo še nekoliko strelcov, sem skočil z avtomobila, da bi pograbil napadalec. Oni pa so pobegnili in so oddali še nekoliko strelcov proti meni. Kakor čudež je, da nisem bil niti ranjen.

Džemal bo notranji minister?

Carigrad, 13. Raznaša se glas, da bo pol-kovnik Džemal beg imenovan za ministra za notranje zadeve.

Petdeset zaročnikov.

Carigrad, 13. »Jeune Turque« pravi, da 18 bilo pri atentatu udeleženih 50 oseb, ki so v neki stranski ulici z revolverjskimi streli odvra-čale pozornost občinstva od atentata.

Morilec.

Carigrad, 13. Morilec Topal Tefvik je 28 let star, hrom in grd. Zaradi umora nekega carin-skega uradnika je bil že obsojen na več let ječe.

Pogreb.

Carigrad, 13. Mahmud Ševket je bil včeraj ob 10. dopolne z veliko paradno pokopan na griču svobode. Deputacije čatalske armade je vodil Enver beg.

Državni zbor.

Dunaj, 12. junija.

Danes se je zaključila glavna razprava o davčnih predlogah. Glavni govornik proti davč-nim predlogom, sodrug Joki, je v obširnem govoru označil vso nepoštenost davčnega pro-grama vladnih strank in pokazal davčni pro-gram socialne demokracije. V debati o finančnih predlogah je govoril prvi Modraček (češki separatist), ki je dejal, da daie vlada zganjekarjem 30 milijonov, do-hodki oficijev so neobdačeni a ljudstvu nala-gajo vedno nove direktne in indirekne davke. Abrahamowicz (Poljak) je izjavil, da je ljud-ska zbornica moralčno zavezana, da reši fi-nančni zakon. Za Smodlako, ki je zahteval ta-

Šeš mesečni odpust dalmatinskih rezevistov, je govoril nemški nacionalni poslanec **Lukšch** za davčno predlogo kot glavni govornik, za njim pa proti drugi **Jokl**, ki je izvajal sledeče:

Šele čez nekaj let bomo dobili natančen pregled težkih žrtev, ki jih je balkanska puščavščina naprtila avstrijskemu ljudstvu. Medtem ko so družinski očetje ob mejah, jih rubijo zama zaradi neplačanih davkov. Za ljudstvo pa vlada le davčni vijak, ki ga vedno bolj naza. Trditvev, da hočejo socialni demokratije kodovati učitelje in uradnike, je laž. Spravi pa v zvezo službeno pragmatiko in dačno reformo je

brezobzirnost proti uradnikom.
er bi pokrije za pragmatiko vlada lahko izgubila. Za militarizem je vlada takoj pripravljena

izprazniti vse blagajne.
e pa je treba izpolniti ljudske zahteve, tedaj nam pripoveduje vlada in stranke večine ji pomagajo. Do so blagajne prazne. Nova davčna reforma finančnega odseka

varuje vse privilegije kapitalizma
veleposestva. Leta 1911 smo pozvali vlado s predlogom, da naj obdači tudi člane cesarske

niše. Nemško nacionalni poslanci, ki so tudi podpisali ta predlog, so v finančnem odseku glasovali proti njemu. Leta 1896 je bil določen eksistenčni minimum s 1200 K. Od takrat so se izredno povečale cene vseh potrebščin, a vzporedno z druginjo niso naraščale delavske mezde. Zakaj niso glasovale stranke večine za

povišanje eksistenčnega minima
in za socialno demokratični predlog za **progresijo dohodninskega davka?** Vlada daruje vsako leto veleposestnikom in tovarnarjem **sedem milijonov kron.**

kmetom 42.000 K kot nagrado, da kuhajo žganje. 30 milijonov kron, ki jih iztisne vlada iz **žepov najrevnejših slojev,** pogoltnejo velekapitalisti. In potem imajo ti gospodje še pogum, da glasujejo za povišanje davka na žganje. Prihodnja seja jutri ob 10. dopoldne.

Imunitetni odsek.

Dunaj, 12. Imunitetni odsek je odklonil izročitev psol. Prokeša, ki ga preganja okrajno sodišče v Novem Tičinu zaradi žalitve veličanstva. Prokeša je na nekem shodu kritiziral cesarjevo čestitko Tiszi, češ da mora ta gratulacija napraviti slab vtisk na javnost.

nikov, je podala demisijo. Kralj je sprejel demisijo predsednika in podpredsednika.

ŽENSKA VOLILNA PRAVICA NA NORVEŠKEM.

Kristianija, 12. Storting je sprejel na seji, ki je trajala pozno v noč, zakonski načrt, s katerim se podeljuje **ženskam aktivna in pasivna volilna pravica.**

KRIZA NA DANSKEM.

Kodanj, 13. Ministrski predsednik je podal demisijo. Kralj jo je sprejel.

RUSKI KNEZ UBIL ŽENO.

Berlin, 12. »Morgenpost« poroča iz Kijeva, da je knez Svjatopolk Mirskij ubil svojo ženo. misleč, da ima dokaze o njeni nezvestobi. Ustrelil jo je v njeni spalnici, potem se je pa sam javil policiji.

Odgovorni urednik **Fran Bartl.**
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4.—

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi »Zarje« v Ljubljani, ki jo knjigo založila in izdala

2ključavničarska pomočnika

sprejme takoj Rudolf Gajer cesta na Rudolfovo železnico.

Položaj na Balkanu.

Vse kaže, da bo imelo posredovanje vendar uspeh. Srbija in Bolgarska sta baje že sprejeli razsodišče. Tudi demobilizacija je postala verjetna.

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Bolgarska in carjevo posredovanje.

Sofija, 12. V merodajnih krogih izjavljajo, da bo Bolgarska odgovorila na carjevo ponudbo, da se noče izogniti razsodišču, kar se je spornega ozemlja, da pa morajo Srbi brezpogojno zapustiti ozemlje, ki je po pogodbi nevarno.

Brezpogojno razsodišče.

Sofija, 13. O ponudbi ruskega carja se znašajo različni komentariji. V poučenih krogih pa trdijo, da so vsi pogoji za razsodišče nekakšni boji za pokritje umikanja in da bo posledel sprejeto tudi brezpogojno razsodišče, **ko bo Rusija energično vztrajala na tem in sili ako bodo tudi druge velesile podpirale ten korak.**

Velesile nastopijo energično.

London, 13. V krogih, ki so izvrstno pozorni o diplomatičnih načrtih, zatrjujejo, da ne bodo **velesile ponudile samo svoje posredovanje v balkanskem konfliktu,** ampak če bo treba, **stopijo energično, da preprečijo vojno.**

Poraz srbske politike.

Beograd, 13. V tukajšnjih krogih (v katerih?) smatrajo rusko posredovanje za poraz srbske politike, ker izvira rusko razsodišče iz pogodbe, katere Srbija ni hotela več priznati. Časih očitajo, da je zamudil pravi trenotek, **ko kakor v albanskem vprašanju.**

Razsodišče obojestransko sprejeto?

London, 13. Reuterjeva agentura poroča, da sta **Bolgarska in Srbija sprejeli rusko razsodišče.**

Konferenca ministrskih predsednikov.

Beograd, 13. Konferenca balkanskih ministrskih predsednikov, ki se je izprva imela sklicati v Solun, bo v Peterburgu.

Vojne priprave.

Beograd, 13. Na obeh straneh se še vrše vojne priprave. Bolgari so koncentrirali ob meji velike vojaške množice in priredili pota za artiljerijo. Srbski armadi je izdal vojvoda Putnik ukaz, ki razlaga srbsko-bolgarski spor in pravi: **Prav imamo mi, in Bog bo dal, da premagamo Bolgare tako, kakor smo premagali Turke.**

Demobilizacija.

Beograd, 13. Srbska vlada predlaga bolgarski, da **znižata obe državi svoji prezenčni vojski za tri četrtine.**

Grki za demobilizacijo.

Atene, 13. Ministrski predsednik Venizelos je storil korake v Sofiji in Belgradu ter nujno predlagal sočasno demobilizacijo v vseh balkanskih državah.

VLADNA KRIZA NA BOLGARSKEM.

Sofija, 12. Danes sicer še nadaljuje konference z voditelji opozicije; toda ker je **Radoslavov iz raznih vzrokov odklonil vstop v kabinet,** mislijo, da ostane bivstveno sedanja vlada na krmilu in se ministrstvo le pomnoži nekaterimi člani demokratične stranke.

Malinov podpira vlado.

Sofija, 13. Vodja demokratov Malinov je vstop v ministrstvo, izjavil pa je, da **bo podpiral vlado.**

Državni zbor.

Sofija, 12. Vprašanje izrednega zasedanja obranja se odloči, ko bo sestavljen novi ka-

binet. Sobranje bi imelo pričeti s svojim delom proti koncu juniju.

GRŠKA IN BOLGARSKA.

Solun, 13. Grška vlada je baje naznanila bolgarski, da je pripravljena odstopiti od vojne pogodbe s Srbijo in prepuštili Bolgarski Vojeno. Larino in Kastorijo, če ji Bolgarska prizna Solun in polotok Kalkidiko.

ALBANIJA.

Grki prepovedujejo protesten shod.

Atene, 13. Vlada je prepovedala panepirofski shod in zagrozila, da ga prepreči s silo, če ne zaleže prepoved. Shod je imel namen protestirati proti albanski aneksiji južnega Epira. Z ozirom na razburjenost prebivalstva zaradi določitve južnih albanskih mej se je vlada zbala, da bi moglo zborovanje dobiti nevaren obseg.

Zadnje vesti.

STROKOVNI KONGRES.

Dunaj, 13. Letošnji strokovni kongres bo zboroval od 6. do 10. oktobra v Delavskem domu v 10. okraju na Dunaju. Predlagan je sledeči dnevni red: 1. Poročilo strokovne komisije in kontrole; poročevalec Hueber; 2. Mladinska organizacija, poročevalec Grünwald; 3. Poslovanje delovno-statističnega urada; poročevalec Müller; 4. Zakonita ureditev domačega dela, poročevalec Smitka; 5. Parlament in delavsko varstvo, poročevalec Hanusch; 6. Carinske in trgovinske pogodbe, poročevalec dr. Renner; 7. Volitev strokovne komisije.

OGRSKA DUMA.

Tisza razvil program.

Budimpešta, 12. Danes se je Tisza predstavljal zbornici in je razvijal obširen program s pripombo, da med Lukacsovo in njegovo vlado ni nobenih nasprotij. Tisza je govoril veliko, obljuboval je upravne reforme, normalne razmere na Hrvaškem, pošteno narodno politiko, ničesar pa ni stvarno razložil. Rumun Mihail je dejal, da je doslej vsaka vlada obljubovala rešitev narodnega vprašanja, narodnostim se pa godi od dne do dne slabše. Tiszini mamečki so kričali, Tisza pa je »zavrnil« Mihaličeve očitke.

Magnatska pravica.

Budimpešta, 12. Tisza je govoril v magnatski zbornici tako kakor v poslanski. Grof Avrel Dessewsky, grof Ivan Hadik in baron Desider Pronay so mu izrekli nezaupanje.

ZA VOLILNO PRAVICO NA PRUSKEM.

Berlin, 13. Socialna demokracija namerava organizirati generalno stavko, če se bo volilna reforma za pruski deželni zbor še dalje zavlačila.

KONČANA MORNARSKA STAVKA.

Genova, 12. Shod stavkajočih mornarjev je snoči po poročilu tajnika organizacije kapitana Giuliettija sprejel ponudbe ministrskega predsednika Giolittija in sklenil, da se zopet začne z delom. Sklep se je javno naznanil vsem odsekom. Danes se je po vseh lukah pričelo z delom.

ŠPANSKA KRIZA.

Romanones ostane.

Madrid, 13. Kralj je izrazil Romanonesu zaupanje. Ministrstvo ostane neizpremenjeno.

Kriza v senatu.

Madrid, 13. Predsednik senata Montero Rivo, drugi podpredsednik, tajnik in več urad-

P. n.
Vljudno naznanjam, da sem se **danes z mojo** **graversko obrtjo in izdelovanjem kavčuk štopilij** preselil iz Starega trga št. 20 **v Šelenburgovo ulico št. 1** ter prosim Vašega nadaljnjega obiska tudi v novem lokalu in beležim z vele-spoštovanjem **ANTON ČERNE,** gravér.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

realstrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani

— išče za svojo mlekarno liferanta —

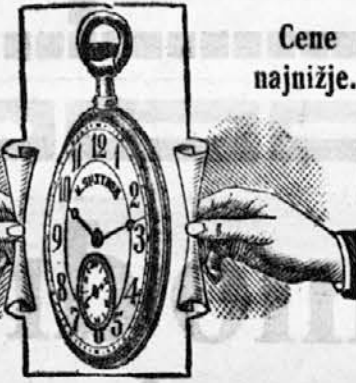
oziroma več liferantov, ki bi bili v stanu dnevno po 200—300—600 litrov mleka dostavljati v Ljubljano.

Ponudbe na Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani pošni predal 13. Ustmene ponudbe oziroma razgovori v uradnih urah (od 7. zjutraj do 2. popoldne, ter od pol 6 do pol 7. zvečer) v pisarni v Šiški, Kolodvorska cesta št. 56 (načstropje (v lastni hiši).

Najlepša birmanska darila

s katerimi razveselite svojce, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na **največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine**

Blago najfinije vrste.

Cene najnižje.

H. Suttner

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

IKO Tovarniška **IKO** znamka

Naročite krasni veliki ilustrirani cenik, ki ga dobite zastoj in poštine prosto.

Okrajna bolniška blagajna v Gorici.

VABILO.

Podpisano načelstvo vabi delegate članov blagajne in zastopnike gospodarjev na

redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo dne 15. junija 1913 ob pol 11. dopoldne v dvorani uradov blagajne (ulica Morelli št. 16).

DNEVNI RED:

1. Citanje zapisnika zadnjega izrednega občnega zbora dne 21. julija 1912.
2. Poročila.
3. Računsko in statistično poročilo, razprava in sklepanje o računskem sklepu in izkazu imetja od 1. januarja do 31. decembra 1912.
4. Razni predlogi
5. Volitev nadzorovalnega odbora/
6. Volitev razsodišča.

Za načelstvo okrajne bolniške blagajne v Gorici

due 8. maja 1913.

Predsednik:

A. Callini.

Opomba: Zastopniki gospodarjev so lahko zastopani — na podlagi § 29. pravil — po svojih uradnih z rednim pooblastilom. Toliko delegati članov blagajne kolikor zastopniki gospodarjev se morajo izkazati na občnem zboru z legitimacijo.

Gradbena kulturnotehnična in zemljemerska pisarna

Ing. J. Skoberne & Ing. D. Gustinčič

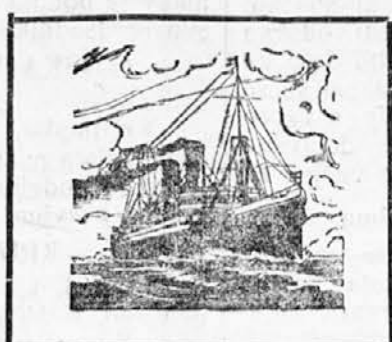
Telefon 16-31.

Trst, via Zonta 9.

Telefon 16-44.

Konstruktivna, podjetniška in izvedeniška pisarna za vsa v gradbeno, kulturnotehnično in zemljemersko stroko spadajoča dela, kakor n. pr.: izvršitev del in načrtov za ceste, mostove, železnice, vodovode, uravnave voda, osuševanja in namakanja poljedelkih zemljišč, izdelovanje geodetskih načrtov za zemljeknjžne odpise in prepise, delitve skupnih zemljišč, ponovitev meja itd. itd. — Tehnična izvedeniška mnenja in nasveti. — Cenitve zemljišč in drugih tehničnih predmetov. Vedno točna izvršitev!

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo,
brezličnim brzovomom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopeļ itd.

Odhod parnikov: —————
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej. ::
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpevedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Družinski kruh

iz pekarnе

„Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.
Hlebi po 1.75 kg veljajo
samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah
„Konsumnega društva za Ljub-
ljano in okolico“. — Člani,
segajte po njem!

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev v Ljubljani

r. z. z. o. z.

se priporoča cenjenemu ob-
činstvu pri nabavi vsakovrst-
nega pohištva, ki ga izdeluje
v lastni, najmoderneje oprav-
ljeni tovarni na Glineah pri
:: Ljubljani. ::

Priporoča se tudi za vsa druga
v mizarstvo stroko spadajoča
:: dela. ::

Delo je vedno solidno,
točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-
pošlje brezplačno v najkraj-
:: šem času. ::

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-
čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5** $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ od dne vloge
do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.
Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski
nasip; v Šiški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču,
na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Šiški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.